

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hyperdvlia Mariana

**Berchmans, Johannes
Canisius, Jacobus**

München, 1636

XXV. [i.e. XXVI.] Hyperdulia species, B. Virginem eligere in literarum,
studiorúmque Præsidentem ac Patronam.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55266](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55266)

HYPERDVLIÆ SPECIES.

B. Virginem Eligere in literarum studiorumque Præsidem & Patronam.

§. I.

QUod Pallas olim fuit Paganis, id est hodie B. Virgo Deipara Christianis. Fuit illa sic dicta, quod Pallantem giganta necavit; at Christiana Pallas stygium contrivit giganta, cui à Deo nostram Palladem præsignante dictum. Ipsa conteret caput tuum. Illa fabulosa Iouis, hæc veri Numinis filia. Illa nata fuit armata; hæc dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata. Illa dicta ab Homero depopulatrix civitatum; hæc dicitur ab Ecclesia Catholica victrix hæresum. Illa immanissimam domuit beluam cognomine Ægida; hæc vitiorum monstra. Illi scutum tribuitur à Poëta

Gen. 3. 6. 15. Cant. 6.

omni-

omnino pellucidum, multis anguibus
 implicitum; huic pro umbone vigilan-
 tia, pro angue seu dracone (qui videt
 acutissimum) prudentia minimè hebes
 assignatur. Illi noctua, volucris in me-
 dia cæcæ noctis caligine acutum videns,
 sacra; huic solertiam etiam medias inter
 errorum noctes oculata. Illi assignata
 cuspis; huic ingenij acumen. Illi vis om-
 nis fingitur à Ioue communicata; huic
 à Deo potestas omnis impertita, quò
 verè queat dicere: Omnia possum in
 eo, quem genui; sicut Apostolus: Omnia
 possum in eo, qui me confortat. Illi tri-
 buta fuit cresta & galea; huic comitas
 & moderatio, veluti animi ornamenta.
 Illius cassidi insidebat gallus gallina-
 ceus, temporum horarumque præcen-
 tor; huius capiti spiritus sanctus Prophe-
 tarum doctor. Illa fuit formidabilis V-
 ranomachis; hæc Theomachis. Illi cre-
 ditæ claves urbium & domorum; huic
 etiam celestium thesaurorū. Illa Poëtico
 proxima Ioui, secundum illud Venusinit

Philip. 4. 13.

L 5

Pro-

Proximos illi tamē occupavit Pallas honore ver
 Hæc verissimo proxima Numini. Inco
 lumis tam diu respub. & ciuitas cense
 batur, quam diu Palladiū, Palladis nem
 pe simulachrum seruabatur; sic tam diu
 felix speranda respub. quam diu in ea
 Matris Virginis viguerit Hyperdulia
 Probè norant id Tholosani proceres, qui
 simul Christianis fuere sacris imbuti
 templum, quod habebant in vrbe sua
 principalissimū, & Palladi antea sacrum,
 postea B. MARIAE Deiparæ Virgini, ve
 rissimæq; Musarum Præsidi dedicarunt.
 Nam cum primū, inquit Stephanus For
 catulus, illuxit & inualuit splendor veri
 tatis Christianæ, Tholosani proceres, spe
 ciosum tectorio inaurato fanum, antea
 Palladi consecratū, Mariæ Virgini con
 sultissimè transcripserunt, tum quia Pal
 las Virgo ex Iouis parentis cerebro nata
 fingatur, tū quia consilio, & opibus ab
 undè fortunet mortales; Et MARIA Vir
 ginitatē obstupēdam retinuit, & in Del
 Opt. Max. mente ante solem & tempore

Lib. 1. de Gall. Imp. & Philos. ver

honor
 Inco
 cenle
 s nem
 am du
 u in e
 rdulia
 res, qu
 mbuti
 be sua
 acrum,
 ini, ve
 carunt.
 us For
 or veri
 es, spe
 , ante
 i con
 ia Pal
 o nat
 us ab
 i A Vit
 n Del
 mport
 ver

versabatur, & auream nobis ætatē prorsus
 reduxit, ac partu mirifico miseros, æ-
 grósq; prosperavit. Est autem ædes au-
 gura, satis opaca, & sancto quodā, horro-
 re venerabilis, quia Mineræ solitū erat
 templa Doricè construi, & sine delitijs
 propter virtutem. Hactenus Stephanus
 Forcatulus lib. 1. & 2. de Gallorum im-
 perio & philosophia vbi templū modò
 memoratum prius Palladi, dein B. Vir-
 gini sacrum, & Pantheo Romano, iti-
 demq; Mariano vetustius esse docet.

Fuit igitur priscis Musarum, litera-
 rumque præses ac Patrona Pallas; hodie
 B. V. MARIA; non cuspide, vt illa Pallas,
 sed acumine ingenij instructa. Illi com-
 mentitiæ, profanæ, paganæ Palladi, ne-
 mo Poëtarum ingenium, nemo sapien-
 tiū sapientiam verè debuit, quanquam
 debere falsò credidit. At B. V. MARIAE
 Matri sapientiæ, plurimi & ingenium,
 & sapientiam debuerunt, & debent. Fa-
 terur id B. magnúsque Albertus, S. ma-
 gnique Thomæ Aquinatis Magister, fa-
 terur

tetur id modo memoratus M. Albertus
 discipulus, fatetur S. Bernardus Clara
 uallis Abbas, mellifluus Ecclesiae Do
 ctor; fatetur Hermannus cognomen
 Contractus ex praenobili & illustri Co
 mitum de VVeringen prosapia oriun
 dus, in Philosophia, Astronomia, Geo
 metria, Arithmetica, Musica, Poësi, Me
 guarum Germanicae, Latinae, Graecae
 Hebraicae, Arabicae peritiâ nemini se
 cundus; fatetur Hermannus Ordine Do
 minicanus, natione Germanus, ministrus
 Ecclesiastes; fatetur S. Hermannus Con
 fessor, cognomento Ioseph, B. MARIAE
 dictus olim sponsus; fatetur Guilielmus
 Eyselin, id est Ferreolus, iuuenis integ
 rimus, Mindelhemio Sueviae oppido
 riundus, in Rothensi Coenobio ad en
 ditionem, virtutemque omnem doctri
 religiosae Norbertinorum familiae decus
 B. V. MARIAE Deiparae obsequio in

Ioan Trithem. l. 2. c. 84.

de Suis Illustrib. Ord. S. Bened.

Chron. Ferdinandi à Castell.

Sur. 7. April. Rad. in Batt. S.

primis deuotus. Fatetur B. Hermannus
 alter Dominicanus. S. Hyacinthi Poloni
 sanctorum syllabo à Clemente VIII.
 Pont. Max. Canonicè Anon M D XCIX.
 adscripti coæuus, à S. Dominico Romæ
 in Cœnobium S. Sabinæ cum eodem su-
 sceptus, infusâ per miraculum scientiâ,
 & eloquentiâ donatus. Fatetur S. Elzea-
 rius Gallus Ariani Comes, Virgineus S.
 Dalphinæ maritus, ipsius Sapientiæ Ma-
 tris magisterio vsus. Fatetur Anonymus
 Sueffionensis armenti custos, primùm
 rudissimus, postea munere Mariano eru-
 ditissimus, à S. Antonino memoratus.
 Fatetur Henricus Delsom Societatis Ie-
 su religiosus mirabili memoriâ & intel-
 ligentiâ à B. Virgine impertitus, pridie
 SS. omniū, Anno Christiano M DC XV.
 piè defunctus. Fatetur Alexander Ber-
 tius, Medicæus, Florentinus, patri Nico-

Ant. Balingh. 17. April. n. 6. lao

Vit. Elzeary c. 14. Sur. 27. Septemb.

S. Antonin. tit. 16. c. 14. §. 2.

Maiol. colloq. 4. Canicular.

Burghes. c. 28. Sodal. Parthen.

lao Bertio posthumus, matris Violant
 Mediceæ curâ ad omnem virtutem fo
 matus, suis etiam in literarum studijs
 gregiè propitiâ Matrem sapientiæ
 pertus. Faterur Thomas Sanchez Socie
 tatis IESV Theologus, natione Hispa
 nus, patria Cordubensis, domo nobi
 ob celeberrima de Matrimonio opeta
 Clemente V I I I. Pont. Max. eximie la
 datus, ab omnibus omnium Ordinum
 hominibus, ob egregiam religiosamque
 pauperiem, incredibilem abstinenciam
 indefessosque labores, pro viro sancti
 cultus, Cordubæ ad S. MARIAE Deser
 tæ ab impeditioris linguæ vinculo
 solutus, beneficio Matris Virginis
 gulari sapientia (quam suis in volum
 nibus exhibuit) donatus. Faterur An
 nymus Toletanus, patre mercatore
 nitus, mercûriali negotiationi destina
 tus, sed coram Virginis icone prostratus
 & ibidem diuinæ sapientiæ donum

Ioan. Crombecius in lib. de

Studio perfectionis.

Noëß. V. Sapientia.

Anno 1598

secte

fec
 mi
 rus
 cen
 Fra
 log
 pri
 log
 ni
 fer
 nis
 ag
 ill
 M
 lit
 tus
 tas
 qu
 ti
 tal
 ac
 M
 D
 qu

secutus, in Societatem I E S U facile ad-
missus, porrò multa sanctimoniâ orna-
tus, Romæ sacrum diuinumque Codi-
cem laudabiliter interpretatus. Fatetur
Franciscus Suarez Societatis I E S U Theo-
logus, & Theologorum sui ævi facile
princeps, quoties in implicatiores Theo-
logiæ nodos incidisset, eosdem B Virgi-
ni explicandos proponere solitus, & non
semel in ambulacro publico, ante Virgi-
nis effigiem procumbere, eidem grates
agere, de eâ, quam diuinitus acceperat,
illustratione visus. Anno Christiano
M. D. C X I I. à Paulo V Pontif. Max:
litteris ad eum datis in hæc verba lauda-
tus: Diligimus te in Domino, & Chari-
tas nostra erga te semper augebitur,
quoties audierimus te semper diligen-
tius, maiorique cum fœnore negotiari
talenta, quæ ab æterno patrefamilias
accepisti. Et rursus anno Christiano
M. D. C X V I I. scribere porrò perge ad
Dei sanctæque honorem Ecclesiæ, in
qua ita excellis. Nouimus enim quanta

Burghes. c. 20.

si

fit ponderis auctoritas tua ad eradicanda zizania, quæ inimicus homo sergens consuevit. Id ipsum quoque Iustus Lipsius æuo suo, literaturæ politioris cellus fatetur in hæc verba : A prima adolescentia D. Virginis amorem, & cultum indui, eamque patronam mihi & ducem in periculis, & molestiis, in omni vitæ cursu elegi. Etiam in studiis & si quid accuratius pangendum, audiendum publicè esset, vbi fama & memoria res agebatur, precibus & votis ad eam iuisse me fateor, & felici verè successu. Hi, pluresque alij (quos DEVS & Deipara annuerint, aliquando in lucem proferemus, sub titulo Auroræ Musis amicæ) & ingenium & sapientiam, secundum DEVM, Dei matris, tanquam sapientiæ sedi, Præsidi, patronæ debent, & debere fassi, sub eiusdem patrocinio mirissimos in studiis literarum progressus fecere.

Lips. de Virg. Hal. c. 1.

Hosce tales, tantosque heroes Berni
man

mannus imitatus, etiam ipse B. V. MARIAM Deiparam sibi suarum literarum præsidem, patronamque elegit in hæc, quæ repetere indentidem amabat, verba: Patrona sanctitatis, sanitatis & studiorum, tu es mea Mater, Virgo Maria.

Cepar. pag. 157.

§. I I.

Premium Hyperdulie

Non frustra Berchmannus B. V. MARIAM Deiparam sibi, suisque literis, ac studiis præsidem, patronamque elegit, sed vberimum huius electionis fructum tulit. Admonitus enim examinatum sese iri de vniuersâ Philosophiâ ad XIX. Martij, Anno Christiano M. D C. X XI. præparauit extemplo sese, & quo feliciter atque ex animi sententiâ auspicius examen succederet, deprecatricem B. Virginem elegit, cui vnam coronam Rosariam sese recitaturum, aliâque pietatis opera patraturum promisit. Itaque, vt in examine comparuit, tantâ felicitate, dexteritateque quæditorum verba

M

omnia

omnia repetijt, nihil vt suggerendum haberent, nec ipse verbulum trajiceret, aut omitteret eorum, quæ illi intextuerant argumentis. Quare non solum summo omnium consensu, sed & maximâ laudum commemoratione lectus est ad tuendas publicè ex vniuersâ Philosophiâ Theses. Quæ Prouincia cum illi imponeretur, eâdem se curâ, studioque ad eam obeundam comparauit. Vnde præterea addebat, quo facillè liquebit, quàm procûlab omni honoris ambitione, aurâque populari haberet animum, qui non tam doctrinam, quàm virtutem, vnicum doctrinæ decus affectabat, nimirum consuluit conscientiæ Prædictum (qui illi quòque à Conscientiâ liberis erat) foret ne è maiore Dei gloria efficere omni conatu, ne publicè philosophicas quæstiones tueretur, an potius, quod sibi munus iam impositum erat, nullâ recusatione susciperet, nec no. Atque ille iam ex vnâ dicti Patris sententiâ pendebar, haud dubiè facturus

quic.

quicquid ille suassisset. Sed is quidem modestissimâ iuuenis continentiam lætus, ne omnino tamen intercederet, vltimue obijceret impedimentum, adhortatus est. Quo auctore publicas de vniuersâ philosophia theses publicè propugnauit. VIII. Idus Iulias anni M. D. C. XXI. non minore ingenij, quàm modestiæ, eruditionisque laude, præsentem semper animum exhibens, respondensque alacriter, atq; è formulâ semper hac: Nego, concedo, distingo, explico; responsis interdum inferens breues exceptiunculas: Verbi gratia, Nego, & do instantiam; in explicando non fusus, sed adstrictus, & clarus; longioribus verborum explicationibus non prius respondens, quàm vel à magistro, vel ab ipsomet collecta. Quin & eodem anno postrid. Non. Aug. à studiorum moderatore iussus disputandi causa ad Græcorum Collegium ire, in quo propositæ de philosophia erant quæstiones, postpositâ valetudinis curâ obtem-

peravit. Hic primæ illi (qui postremam
semper ambiebat) in disputando daretur
sunt, loco Doctoris cuiusdam, qui abe-
rat contra conditum. Tantâ verò con-
cinnitate, tantâque ingenij, scientiæque
probatione argumentatus est, ut pluri-
mum eius dissertatione delectati, ob
coniunctam cum insigni modestiâ gra-
tiam, totam ferè disputanti concesser-
int horam. Tanti est habere suarum li-
terarum studiorumque Præsidentem, B.
Virginem Mariam sapientiæ matrem.

Néque in grauioribus tantummodo
scientijs, sed in politioribus quoque
Musis ac literis Berchmannus B. MA-
RIAM, tanquam suorum studiorum
Præsidentem Patronamque semper bene-
uolam, & propitiam expertus est. Hinc
tantos in Grammaticæ studijs habuit
progressus, ut breui & post se relinque-
ret æquales, & reliquos qui ætate, sci-
entiâque præcellebant, assequeretur, vel
semel rem aliquam audiuisse, vel legisse
se, ut eam memoria retineret, recen-
tâta

támque memoriter pronuntiaret, id scilicet satis Berchmanno erat. Ita in memoriâ eius vel leuiter lecta, auditâq; infidebant. Hanc ob rem cum Magistro tam esset Charus, vt prodigij causa ipse eum celebraret, aliisq; proponeret in exemplum; nonnunquam ita ab eo apud patrem est collaudatus, vt is gaudio perfusus, & Clerici veste Berchmannum (quam diu ille optauerat) prætextæ instar honoraret, & in contubernium traderet Domino Petro Emmerico Præmonstratensi Religioso, Templi B. Virginis Diesthemij, per id tempus Curioni, qui plures domi iuuenes erudiebat, cuius conuictu triennium deinde Berchmannus vsus est

Néque in Grammaticis tantummodo studijs, sed in Poëticis etiam literis eandem literarum laborumque suorum Præsidem B. MARIAM, beneuolam, adiutricem, propitiâmq; sensit. Hinc & vt aliquam ei gratæ mentis tesseram reponeret, Eucharisticam illam, solen-

nemque & ab Ecclesiâ Catholica receptam ubique Antiphonam cuius initium est : Salve Regina &c. numeris adstrinxit, & memoriam beneficiorum Marianorum maximè inter humaniorum literarum studia perceptorum æternitati (qua fieri licuit) consecrauit, quemadmodum alibi dictum.

Porro quamvis Berchmannus plurimum suæ Patronæ patrocinio in his & grauioribus studijs promouerit, non tamen vigilijs, laboribusque vllis pepercit. Utendum scilicet in hisce literis, non tantum velo, quod Æolus id est spiritus impleat, sed etiam labore proprio, & impigro remigio, quod nostrasmet manus exerceat. Nam
Non iacet in molli veneranda scientia lecto,

Illam sed assiduo parta labore venit.
 Itaque Berchmannus non temperauit sibi quin liber aliquis super mensa ad legendum esset præstò. Quin imò noctes totas sine somno traducebat in studijs,

Cepar. pag. 8. § 2.

dijs, sciendi cupiditate; ac si qua per diem cum hero prodeundi necessitas coëgisset, libellum vnà secum conferre, temporis vindicandì causa, solitabat. Sic Sic

———— *Labor omnia vincit*

Improbis. Sic Berchmannus vti potest verbis ad studiosum quemuis, quibus Æneas ad Iulum:

Disce puer Virtutem ex me Verumque laborem.

X X V I I.

HYPERDVLIÆ SPECIES.

Cum Sodalibus inuicem certare de pluribus ac decen-
tioribus titulis in B. Virgi-
nem congerendis.

§. I.

DVrabile haud est quod requie alter-
nâ caret. Hinc Themistius. Omne

M 4

illud